



Олександр Анатолійович КОВАЛЬ
аспірант, Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2988-7907>
e-mail: koaa@i.ua

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, СТРУКТУРА

Розкрито сутність адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України. Розглянуто різні підходи до розуміння категорії «адміністративно-правового забезпечення». Визначено адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури як регламентовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених державою суб'єктів, яка спрямована на створення умов та надання гарантій для належного функціонування адвокатури. Виділено ознаки та наведено структуру адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, адвокатура, діяльність, ознаки, елементи

ВСТУП

Ефективне функціонування адвокатури України не є можливим без відповідного правового забезпечення її діяльності. Особливе значення посідає адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури, оскільки саме адміністративно-правові норми сприяють впорядкуванню суспільних відносин у сфері організації і діяльності цього незалежного правозахисного інституту. Чітке розуміння сутності адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури створить умови для належної реалізації права на професійну правничу допомогу.

Питання правового регулювання діяльності адвокатури аналізувались у працях таких учених, як М.Р. Аракелян, Н.М. Бакаянова, Т.Б. Вільчик, С.С. Калинюк, О.Д. Святоцький, І.Я. Семенюк, О.Г. Яновська та ін. Різні аспекти поняття «адміністративно-правове забезпечення» розглядали Р.В. Ігонін, О.І. Ієрусалімова, Н.Д. Квасневська, Т.Г. Корж-Ікаєва та ін. Однак адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури до цього часу не є досконало вивченим, що й зумовлює актуальність тематики дослідження.

МЕТА статті – з'ясування сутності адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові методи: системно-структурного аналізу, узагальнення, а також логіко-семантичний та діалектичний методи. Для з'ясування сутності адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України застосовано наукові підходи до розуміння категорії «адміністративно-правового забезпечення».

РЕЗУЛЬТАТИ

Відповідно до термінологічної літератури дефініція «адміністративно» походить від слова «адміністративний», яке означає: властивий адміністраторові (керівнику організації, підприємства, установи); організаторський, тобто такий, що спрямовано на організацію чого-небудь [1, с. 12, 853]. Так само термін «забезпечення»

тракується у таких значеннях: постачати щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах; надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування; створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [1, с. 375]. У зв'язку з цим вважаємо, що адміністративно-правове забезпечення є видом правового забезпечення і спрямоване на створення умов для здійснення певного виду діяльності управлінськими та організаційними засобами на підставі норм адміністративного права.

В адміністративно-правовій науці є різні варіації розуміння категорії «адміністративно-правове забезпечення».

З'ясовуючи особливості функціонування судової системи України, А.Л. Борко стверджує, що адміністративно-правове забезпечення виступає одним з основних різновидів державного впливу на відповідні суспільні відносини, забезпечуючи певними організаційно-правовими засобами їх упорядкування, закріплення, охорону й розвиток [2, с. 71].

Окреслюючи адміністративно-правове регулювання у системі державного управління в умовах демократизації публічних систем Д.В. Колесников дійшов висновку, що адміністративно-правове забезпечення системи державного управління – це система адміністративних заходів та засобів, що застосовуються безпосередньо державою й спрямовані на належне упорядкування структури органів державної влади, надання можливості їхньої взаємодії між собою, створення необхідних умов для здійснення ними своєї діяльності, надання повноважень державним органам, а також гарантій їх виконання з метою реалізації інтересів держави, надання останньою можливості реалізовувати громадянами своїх прав, свобод та законних інтересів [3, с. 24].

На думку С.В. Чабаненко, адміністративно-правове забезпечення прав та свобод осіб похилого віку – це сукупність адміністративно-правових заходів і засобів, що гарантують створення відповідних умов для ефективної реалізації, охорони, захисту і відновлення порушених прав і свобод осіб [4, с. 315]. Р.В. Ігонін роз-

глядає адміністративно-правове забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції як регламентовану адміністративно-правовими нормами діяльність суб'єктів державно-владних повноважень, яка спрямована на створення необхідних умов для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції та встановлена адміністративно-правовими нормами система гарантій належного функціонування системи судів загальної юрисдикції [5, с. 39]. Т.Г. Корж-Ікаєва зазначає, що адміністративно-правове забезпечення прав і свобод неповнолітніх – це сукупність адміністративно-правових заходів, спрямованих на створення відповідних умов для ефективної реалізації, охорони, захисту й відновлення порушених прав і свобод неповнолітніх. До головних його ознак вчена відносить такі: 1) сукупність адміністративно-правових заходів і засобів; 2) система гарантій; 3) відповідні умови реалізації, їх охорона, захист та відновлення; 4) регулювання переважно нормами адміністративного і конституційного права [6, с. 7-8].

О.М. Дручек характеризує адміністративно-правове забезпечення прав, свобод й інтересів дітей органами внутрішніх справ України як здійснюваний останніми в межах визначеної законом компетенції за допомогою спеціального механізму вплив на суспільні відносини з метою захисту, охорони, відновлення прав, свобод та інтересів дитини, а також профілактики та припинення їх порушень. Ознаками його є такі: це один із видів правозабезпечувальної діяльності держави; об'єктом забезпечення є права, свободи та інтереси дітей; забезпечення здійснюється на основі делегованих державою повноважень суб'єктом спеціальної компетенції; процес забезпечення реалізується через особливий адміністративний механізм; метою використання цього механізму є захист, охорона, відновлення прав, свобод та інтересів дитини, а також профілактика та припинення їх порушень [7, с. 127].

Враховуючи викладене, на наш погляд, адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури України – це регламентована нормами адміністративного права діяльність уповноважених державою суб'єктів, яка спрямована на створення умов та надання гарантій для належного функціонування адвокатури. До ознак цієї категорії доцільно віднести такі: це один із видів правозабезпечувальної діяльності держави; об'єктом забезпечення є захист прав, свобод та законних інтересів адвокатури; забезпечення здійснюється на основі делегованих державою повноважень компетентними суб'єктами; процес забезпечення реалізується через особливий адміністративний механізм; метою вико-

ристання цього механізму є захист та охорона прав, свобод та законних інтересів адвокатури.

Немає єдиного підходу у поглядах вчених і стосовно визначення структури адміністративно-правового забезпечення [8, с. 76; 9, с. 11]. На наш погляд, найбільш прийнятною є позиція О.М. Гуміна та Є.В. Пряхіна, згідно з якою до структури адміністративно-правового забезпечення віднесено: об'єкт адміністративно-правового забезпечення; суб'єкта адміністративно-правового забезпечення; норми права (норми адміністративного права); адміністративно-правові відносини та їх зміст; гарантії, заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення [10, с. 48].

Отже, на нашу думку, структура адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури складається з таких елементів: 1) об'єкт адміністративно-правового забезпечення – суспільні відносини у сфері організації і діяльності адвокатури як сфера управлінської діяльності держави, що потребує правового регулювання та реалізації за допомогою норм адміністративного права; 2) суб'єкти адміністративно-правового забезпечення – уповноважені державою суб'єкти, діяльність яких спрямована на створення умов та надання гарантій для належного функціонування адвокатури; 3) норми адміністративного права, за допомогою яких здійснюється державно-вольовий вплив на суспільні відносини у сфері організації і діяльності адвокатури; 4) адміністративно-правові відносини – врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які виникають, розвиваються і припиняються у процесі організації і діяльності адвокатури; 5) гарантії, заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення, спрямовані на створення належних умов для ефективного функціонування адвокатури.

ВИСНОВКИ

З'ясування сутності адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури сприятиме вдосконаленню діяльності уповноважених державою суб'єктів, діяльність яких спрямована на створення умов та надання гарантій для належного функціонування адвокатури. Водночас необхідно констатувати, що на сьогодні відсутнє ефективне адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури. Наслідком цього є негативний вплив на виконання адвокатурою її особливої соціальної ролі у суспільстві та створення ефективної моделі адвокатури в Україні. Належне функціонування адвокатури та дієва реалізація права на професійну правничу допомогу можливі за умови ефективного адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Ірпінь, 2009. 1736 с.
2. Борко А.Л. Поняття і основні риси адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи України. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 71–77.
3. Колесников Д.В. Адміністративно-правове регулювання в системі державного управління в умовах демократизації публічних систем: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2016. 207 с.
4. Чабаненко С.В. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод осіб похилого віку: поняття та особливості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 4. С. 309–317.
5. Ігонін Р.В. Поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. *Адвокат*. 2011. № 1 (124). С. 36–40.
6. Корж-Ікаєва Т.Г. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод неповнолітніх: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2008. 17 с.

7. Дручек О.М. Поняття адміністративно-правового забезпечення прав, свобод та інтересів дитини органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2013. № 2. С. 123–128.
8. Плиска В.В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ужгород, 2015. 15 с.
9. Руснак Л.М. Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 22 с.
10. Гумін О.М. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *Наше право*. 2014. № 4. С. 46–50.

References

1. A large explanatory dictionary of modern Ukrainian languages / ed. V.T. Busel. Irpin, 2009. 1736 p. (in Ukrainian).
2. Borko A.L. The concept and main features of administrative and legal support for the functioning of the judicial system of Ukraine. *Public law*. 2013. № 2. pp. 71–77. (in Ukrainian).
3. Kolesnykov D.V. Administrative and legal regulation in the system of public administration in the conditions of democratization of public systems: dis. ... PhD in legal sciences: 12.00.07 / Classical private university. Zaporizhzhia, 2016. 207 p. (in Ukrainian).
4. Chabanenko S.V. Administrative and legal provision of the rights and freedoms of the elderly: concepts and features. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2012. № 4. pp. 309–317. (in Ukrainian).
5. Ihonin R.V. The concept of administrative and legal support for the functioning of the system of courts of general jurisdiction. *Lawyer*. 2011. № 1 (124). pp. 36–40. (in Ukrainian).
6. Korzh-Ikaieva T.H. Administrative and legal protection of the rights and freedoms of minors: author's abstract. ... PhD in legal sciences: 12.00.07 / National University of Internal Affairs affairs. Kyiv, 2008. 17 p. (in Ukrainian).
7. Druchek O.M. The concept of administrative and legal protection of the rights, freedoms and interests of the child by the internal affairs bodies of Ukraine. *Law forum*. 2013. № 2. pp. 123–128. (in Ukrainian).
8. Plyska V.V. The administrative and legal mechanism for ensuring the rights and freedoms of citizens in the field of prevention and counteraction of corruption: author's abstract. ... PhD in legal sciences: 12.00.07. Uzhhorod, 2015. 15 p. (in Ukrainian).
9. Rusnak L.M. Administrative and legal provision of the right to health care in Ukraine: author's abstract. ... PhD in legal sciences: 12.00.07. Kyiv, 2016. 22 p. (in Ukrainian).
10. Humin O.M. Administrative and legal support: concept and structure. *Our right*. 2014. № 4. pp. 46–50. (in Ukrainian).

Oleksandr KOVAL

postgraduate student, Kyiv National University of Technology and Design

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2988-7907>

e-mail: koaa@i.ua

ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF THE ACTIVITY OF ADVOCACY OF UKRAINE: CONCEPT, SIGNS, STRUCTURE

The paper reveals the essence of administrative and legal support for the activities of the Bar of Ukraine. Different approaches to understanding the category of “administrative and legal support” are considered. The administrative and legal support of the activity of the bar is defined as the activity of state-authorized subjects regulated by the norms of administrative law, which is aimed at creating conditions and providing guarantees for the proper functioning of the bar.

The features of this definition are highlighted, namely: this is one of the types of law enforcement activity of the state; the object of provision is the protection of the rights, freedoms and legal interests of the bar; provision is made on the basis of authorities delegated by the state by competent entities; the provisioning process is implemented through a special administrative mechanism; the purpose of using this mechanism is to protect and protect the rights, freedoms and legal interests of the bar.

The structure of administrative and legal support for the activity of the bar is presented, which includes the following elements: the object of administrative and legal support is social relations in the field of organization and activity of the bar as a sphere of the state's management activity, which requires legal regulation and implementation with the help of administrative law norms; entities of administrative and legal support – entities authorized by the state, whose activities are aimed at creating conditions and providing guarantees for the proper functioning of the legal profession; norms of administrative law, with the help of which the state-volunteer influence on social relations in the field of organization and activity of the bar is carried out; administrative-legal relations – social relations regulated by the norms of administrative law, which arise, develop and terminate in the process of organization and activity of the bar; guarantees, measures, means, forms and methods of administrative and legal support, aimed at creating appropriate conditions for the effective functioning of the bar.

Keywords: administrative and legal support, advocacy, activity, features, elements